

Quicksan natuurtoets

Quicksan natuurtoets verpleeghuis Vrijthof, Tiel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Stichting Zorgcentra Rivierenland

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets verpleeghuis Vrijthof, Tiel

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode

Datum

Status

15-126

24 juni 2015

Definitief

Auteur(s)

M. (Mandy) Oudshoorn

Eindredactie

M. (Mark) Hoksberg

Opdrachtgever

Stichting Zorgcentra Rivierenland

M. (Mandy) Oudshoorn (2015). Quickscan natuurtoets verpleeghuis Vrijthof, Tiel. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 15-126. Ecogroen Advies bv Zwolle.

© Ecogroen (2015)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding en doelstelling	2
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	2
1.3 Algemene opzet onderzoek	3
2. Gebiedsbescherming	4
2.1 Natuurbeschermingswet	4
2.2 Ecologische hoofdstructuur / Gelders Natuurnetwerk	4
2.3 Overige natuurgebieden	5
3. Flora- en faunawet	6
3.1 Onderzoeksmethode	6
3.2 Flora	6
3.3 Vleermuizen	6
3.4 Grondgebonden zoogdieren	8
3.5 Broedvogels	8
3.6 Amfibieën	10
3.7 Overige soortgroepen	10
4. Geraadpleegde bronnen	11
Bijlagen	
Bijlage 1 - Samenvatting natuurwetgeving	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stichting Zorgcentra Rivierenland heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de nieuwbouwplannen voor verpleeghuis Vrijthof te Tiel.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 23 april 2015 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingrepen op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Beschermde gebieden

De plannen hebben geen negatieve effecten op Natura 2000- en EHS-gebieden (Gelders Natuurnetwerk). Het plangebied ligt niet in of nabij het Gelders Natuurnetwerk. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op circa 2 kilometer. Gezien de afstand en aard en omvang van het project zijn effecten uit te sluiten.

Beschermde soorten

- Er zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- In de bebouwing zijn diverse potentiële invliegopeningen voor gebouwbewonende vleermuissoorten aanwezig. Aanvullend onderzoek, conform het vleermuisprotocol, dient uit te wijzen of er verblijfplaatsen aanwezig zijn.
- Er zijn geen potentiële holtes voor boombewonende vleermuizen aanwezig.
- Er zijn geen vaste verblijfplaatsen van zwaardere beschermde zoogdieren aangetroffen en te verwachten;
- In het plangebied zijn geen vogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen en te verwachten. Wel zijn enkele algemeen voorkomende broedvogels aanwezig. Deze genieten in het broedseizoen strikte bescherming. Uitvoering dient buiten het broedseizoen plaats te vinden, of broedgelegenheid dient buiten het broedseizoen verwijderd te worden;
- Voor de aanwezige laag beschermde zoogdieren en amfibieën geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ingrepen, wel is de zorgplicht van kracht;
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van andere (zwaardere) beschermde soorten of soortgroepen aangetoond of te verwachten.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stichting Zorgcentra Rivierenland heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen sloop- en nieuwbouwplannen van het verpleeghuis Vrijthof te Tiel.

De Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied is onderdeel van de locatie Verpleeghuis Vrijthof (zie figuur 1). Het plangebied wordt begrensd door het huidige verpleeghuis aan de zuidzijde, een half rond woongebouw aan de oostzijde en een wetering aan de westzijde. Ten behoeve van de nieuwbouw worden twee gebouwen gesloopt, te weten het verpleeggebouw Uiterwaard en overlegcentrum Ravelijn. Hier worden hier drie elipsvormige bouwblokken gerealiseerd. Het plan wordt gefaseerd uitgevoerd. Het terrein bestaat uit verharding, een geitenweide, tuinborders en gazon.

Figuur 1. Locatie plangebied (rood omkaderd). Inzet: voorziene nieuwbouw. Bron luchtfoto: Google Earth, inzet: Grunstra architecten (20 maart 2015).

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is aangegeven of er aanvullend onderzoek noodzakelijk is om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

In de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

Het plangebied ligt niet in een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet. Het meest dichtbij gelegen Natura 2000-gebied betreft 'Rijntakken' op circa 2 kilometer afstand ten zuidoosten van het plangebied. Directe negatieve effecten zoals aantasting leefgebied/habitattypen of verstoring van beschermde soorten door activiteiten (licht, geluid) kunnen op voorhand worden uitgesloten, gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de ligging van het plangebied temidden van bebouwing.

Een toename van stikstofdepositie, afkomstig van o.a. voertuigbewegingen, kan negatieve effecten hebben op instandhoudingdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden. Uit stikstofonderzoek, verricht voor een ander project in Tiel, blijkt dat een lokale toename met 280 voertuigbewegingen per etmaal leidt tot een toename van stikstofdepositie tot op 1,1 kilometer afstand (Samsen 2015).

Het onderhavige project betreft vervangende nieuwbouw voor een bestaand verpleeghuis. Het aantal wooneenheden, bedden en parkeerplaatsen wordt niet uitgebreid. Er is geen sprake van toename van verkeer en dus ook niet van emissie van stikstof. Negatieve effecten op instandhoudingdoelstellingen voor nabij gelegen Natura 2000-gebieden als gevolg van onderhavig project zijn derhalve uit te sluiten. Vervolgstappen zijn niet nodig.

2.2 Ecologische hoofdstructuur / Gelders Natuurnetwerk

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. In Gelderland bestaat de EHS uit het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelzone. Het beschermingsregime is vastgelegd in de in de Omgevingsverordening Gelderland.

Het plangebied ligt niet in of nabij het Gelders Natuurnetwerk. Het dichtstbijzijnde gebied betreft de Linge op circa 1 kilometer afstand. Negatieve effecten zijn uitgesloten. Vervolgstappen zijn niet nodig.

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het plangebied ligt niet in of nabij dergelijke natuurgebieden, waardoor negatieve effecten zijn uitgesloten. Vervolgstappen zijn niet nodig.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek op 23 april 2015. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaardere beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

In het plangebied zijn geen zwaardere beschermde soorten of soorten van de Rode lijst aangetroffen. Deze zijn gezien de terreinomstandigheden ook niet te verwachten. Rondom de bebouwing ligt gazon met zeer algemeen voorkomende soorten zoals paardenbloem, pinksterbloem, madelief, hondsdrif, smalle weegbree, kleeftkruis, kleine brandnetel en speerdistel. In de oever langs de wetting staat pinksterbloem en enkele pitruspollen. In de borders staan diverse heesters, laurier, taxus en jonge opslag van esdoorn. Verspreid over het plangebied staan Amerikaanse eik en esdoorn. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is niet aan de orde.

3.3 Vleermuizen

Het is belangrijk om voorafgaand aan ruimtelijke ontwikkelingen duidelijkheid te hebben over het al of niet voorkomen van vleermuizen. Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd. In de praktijk houdt deze beschermingsstatus in dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet verstoord of vernietigd mogen worden en dat in geval van onvermijdelijke schade (mogelijk) ontheffing aangevraagd moet worden bij het ministerie van EZ.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Er zijn geen potentiële holtes in bomen binnen het plangebied aanwezig. De bebouwing heeft diverse geschikte invliegopeningen die potentieel geschikt zijn voor gebouwbewonende vleermuissoorten zoals Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Beide te slopen gebouwen hebben rondom veel open stootvoegen. Het gebouw Uiterwaard heeft veel toegankelijke ruimtes onder vensterbanken en onder boeiboorden.

den. Gebouw Ravelijn heeft op diverse plekken toegankelijke ruimtes onder het houten beschot. Er zijn geen uitwerpselen of andere sporen gevonden die duiden op (recente) bewoning. Echter kan gezien de veelheid aan potentiële invliegopeningen aanwezigheid van vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2. Beide gebouwen hebben op diverse plekken open stootvoegen (rood omcirkeld) en andere potentiële invliegopeningen.

Als gevolg van de geplande sloop kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Het is derhalve noodzakelijk om aanvullend onderzoek te verrichten om eventueel aanwezige soorten en functies in beeld te brengen. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor vleermuisonderzoek zoals beschreven in het vleermuisprotocol en de soortenstandaards (zie kader 3.1) van vleermuizen.

Voor het wegnemen of verstoren van een vaste verblijfplaats van vleermuizen is het aanvragen van ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Hierbij is van belang dat de functionele leefomgeving van aanwezige vleermuizen niet in gevaar komt. Indien verblijfplaatsen worden aangetroffen, moeten afhankelijk van de voorkomende soorten en functies, vooraf en tijdens de sloop, passende maatregelen worden genomen om schade te voorkomen.

Kader 3.1 Vleermuisprotocol

Vleermuisprotocol

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakbeeraad van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EZ) en de Zoogdiervereniging. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht.

Soortenstandaards

Voor 23 (in de Flora- en faunawet) strikt beschermde soorten is door het voormalige Ministerie van EL&I en het huidige ministerie van EZ een soortenstandaard opgesteld. In deze soortenstandaards staat ecologische informatie over de betreffende soort en zijn leefomgeving. Verder zijn de wettelijke regels en hun toepassingen opgenomen en wordt de wijze van onderzoek en de te nemen mitigerende maatregelen bij veel voorkomende activiteiten beschreven. Bij de beoordeling van ontheffingaanvragen kan de toetsende instantie (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) deze soortenstandaards als uitgangspunt nemen.

Potentiële vliegroutes en foerageergebied

Het plangebied kan gebruikt worden als foerageergebied door enkele soorten vleermuizen. Het betreft hier naar verwachting geen essentieel onderdeel van het leefgebied, aangezien er veel (straat) verlichting aanwezig is. Daarnaast zal de insectenrijkdom vrij laag zijn door de beperkte plantenvariatie. Binnen het plangebied zijn geen doorlopende groen- of waterstructuren aanwezig die van belang kunnen zijn als vliegroute. Negatieve effecten zijn derhalve niet te verwachten.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Zwaarder beschermde soorten

Er zijn geen sporen van zwaarder beschermde soorten aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) overige zwaarder beschermde zoogdieren. Mogelijk vormt het plangebied onderdeel van het foerageergebied van de Steenmarter (Ff-wet tabel 2). Overige zwaarder beschermde soorten zijn niet te verwachten. Negatieve effecten zijn niet te verwachten. Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie niet nodig.

Laag beschermde soorten

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van diverse laag beschermde (Ff-wet tabel 1), kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en te verwachten. Het betreft bijvoorbeeld soorten als Bosmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis *spec.*, Mol, Haas, Wezel en Egel. Op het terrein zijn daarnaast diverse konijnenholen aanwezig.

Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.5 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van veldwaarnemingen, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een

aantal vogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (kader 3.4).

Kader 3.4 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Binnen de invloedssfeer van de beoogde plannen zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen en gezien het ontbreken van sporen (bijvoorbeeld oude nesten en/of uitwerpselen) zijn deze ook niet te verwachten. Huismus is wel foeragerend aangetroffen, maar geschikte broedlocaties ontbreken binnen het plangebied. In en rondom het plangebied blijft tijdens en na de ingrepen voldoende geschikt foeraargebied voorhanden.

Overige broedvogels

Het aanwezige opgaande groen binnen het plangebied biedt broedgelegenheid voor enkele algemene soorten zoals Koolmees en Winterkoning. De bomen aan de randen van het plangebied biedt broedgelegenheid voor bijvoorbeeld Houtduif. In twee boompjes direct ten zuiden van het plangebied zijn twee nesten van vermoedelijk Merel aanwezig (zie foto 3). De bebouwing biedt geen geschikte nestmogelijkheden gebouwbewonende soort. Daarnaast zijn rond de bebouwing geen activiteiten waargenomen die duiden op aanwezigheid van nesten. In de wetering naast het plangebied is een paartje Wilde eend met jongen aanwezig.

In het plangebied zijn enkele soorten (foeragerend) waargenomen, waaronder Merel, Koolmees, Spreeuw, Ekster en Zwarte kraai.

Figuur 3. Merel nest, zuidzijde plangebied

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring van nestelende vogels wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie (na controle van een ter zake kundige) geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.6 Amfibieën

Gezien het ontbreken van geschikt biotoop is het voorkomen van juridisch zwaarder beschermde soorten binnen het plangebied uit te sluiten. De naastgelegen wetering biedt voortplantingswater voor algemene soorten zoals Bastaardkikker, Bruine kikker en Kleine watersalamander. De noordwestelijke rand van het plangebied biedt geschikt overwinteringsbiotoop voor amfibieën in de strooisellaag en in de aanwezige rommelhoekjes. Het betreft zogenaamde algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet.

Effecten op voortplantende amfibieën kunnen worden uitgesloten aangezien geen werkzaamheden worden uitgevoerd in het oppervlaktewater. Ook blijven de 'groene randen' behouden in de plannen, waardoor geen effecten op het landbiotoop worden verwacht. Het nemen van vervolgstappen voor (zwaar) beschermde amfibieën in deze situatie niet aan de orde.

3.7 Overige soortgroepen

In het plangebied zijn geen reptielen, beschermde vissen en ongewervelden te verwachten. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte verblijf- en voortplantingslocaties voor deze soortgroepen en worden ze dan ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen is niet nodig.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse fauna 9. nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate survey - Nederland, Leiden.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2006). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk gebied.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Samsen (F.) & A. (Adriaan) de Gelder (2015). QS natuurtoets Ffw en NNN, Voortoets Nbw Wielerpark Schaarsdijkweg, Tiel. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en –beleid. Rapport 15-135. EcoGroen Advies bv Zwolle.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & R.P.J.H. Struijk, 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985 – 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Internet

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://minez.nederlandsesoorten.nl/soorten>)

Provincie Gelderland (<http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Kernkwaliteiten>)

RAVON.nl (website met waarnemingen reptielen, vissen en amfibieën in Nederland)

Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1 - Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

